

Miroslav i Bela Krleža, nakon 20 godina od smrti velikog pisca, »vratili se« na Gvozd

Sve na svojem mjestu

• Muzej grada Zagreba i kustos profesor Slavko Šterk ubrzano su pripremili muzeološki program koji je predstavljen javnosti 29. prosinca 2001. godine

Bela Krleža, dama na sceni i u životu

Miroslav Krleža sa svojim prepoznatljivim šešikom

grafi i sačuvani kazališni tekstovi. Bela je također u uspomenu imala odlikovanja, priznanja i plakete.

Kako se približavao kraj, a ljudi to osjete, zapisani su citati o smrti, uz fotografije dva pogreba, osmrtnice i skica Vanište za Krležin grob na Mirogoju.

• Memorija Miroslava i Bele Krleža

U taj neveliki prostor, od 150 četvornih metara nije bilo lako vratiti sve što predstavlja memoriju Miroslava i Bele Krleža.

Iako će posjetitelji moći steći uvid u život i djelo bračnog para Krleža, ostaje za žaljenje što prostor nije veći, kako bi bilo mjesta za sve one koji žele proučavati Krležino djelo, posebno nakon što je otvorena njegova

(Nastavak iz prošlog broja)

Kako započeti priču o vraćanju Krleža na Gvozd?

Prof. Slavko Šterk, kustos u Muzeju grada Zagreba, godinama je spremao ovu priredbu. Sada se našao u situaciji da ju za mjesec dana mora i završiti.

Prikupio je prof. Šterk sve što se moglo sačuvati iz Gvozda, opisao je to na više od stotinu stranica, s više stotina fotografija i crteža. I sada, kako sve to skupiti u stotinjak redaka o Miroslavu i Beli Krleži koji se, koncem ove godine, vraćaju na Gvozd. Ali, pođimo redom.

Muzej je, kaže profesor Šterk, 1987. godine popisao sve knjige, časopise i periodike, a njih je bilo 4.420 komada. Godinu dana kasnije, 1988., Muzej je popisao sve predmete koji su se nalazili na Gvozdu, a na tlorisu stana zabilježena su mjesta gdje su ti predmeti stajali.

Svi komadi namještaja bili su smješteni na sigurno, a kod privatnih restauratora su restaurirani. Popisani su i drugi predmeti, slike, fotografije, crteži, gramofonske ploče, ukrasi, tepisi, itd.

Osim namještaja, na restauraciju su date i vrednije knjige te tekstil.

Tako je sačinjena inventurna knjiga u koju je upisana svaka sitnica.

Do detalja je bilo zabilježeno sve, kako bi se moglo vratiti na svoje mjesto. Na primjer: 4. polica od broja 1 do 80 određena je za knjige koje su odnešene s te police.

Prije pet godina, 1996. godine, profesor Šterk je napravio muzeološki program: »Memorija Miroslava i Bele Krleža«.

Prof. Slavko Šterk, muzejski savjetnik u Muzeju grada Zagreba

Biblioteka

• Muzeološki program

Prvi segment programa odnosi se na Miroslava Krležu, počevši od vile REIN u kojoj je stanovao, živio s Belom i umro. Sve je o vili prikazano fotografijama i dokumentima, te starim razglednicama.

Nakon vile, opisane su i popisane sve Krležine zagrebačke adrese na kojima je stanovao. Na karti Zagreba iz 1929. godine su obilježene 33 adrese stanovanja Miroslava Krleža.

Isto tako su popisane škole u kojima se školovao u Zagrebu.

Cijeli prvi segment smješta se u pomoćne prostorije, WC, kupaonicu, kuhinju, Ivkinu sobu i hodnik.

Obilazeći slike i druge predmete muzeološkog programa, doći ćemo do knjiga koje imaju posebnu vrijednost. Tu je Minervina zbirka Krležinih djela iz 1932. do 1934. godine u devet knjiga.

Postavljeni su omoti i oprema Krležinih domaćih i stranih izdanja s imenima prevodilaca i izdavača.

Osim njegovih, tu su i knjige »prijatelji« kojima se služio, čitao ih i njima se vraćao.

Na sedam do osam ilustracija su neponovljive Balade Petrice Kerempuha, a sve se može gledati u laganoj šetnji.

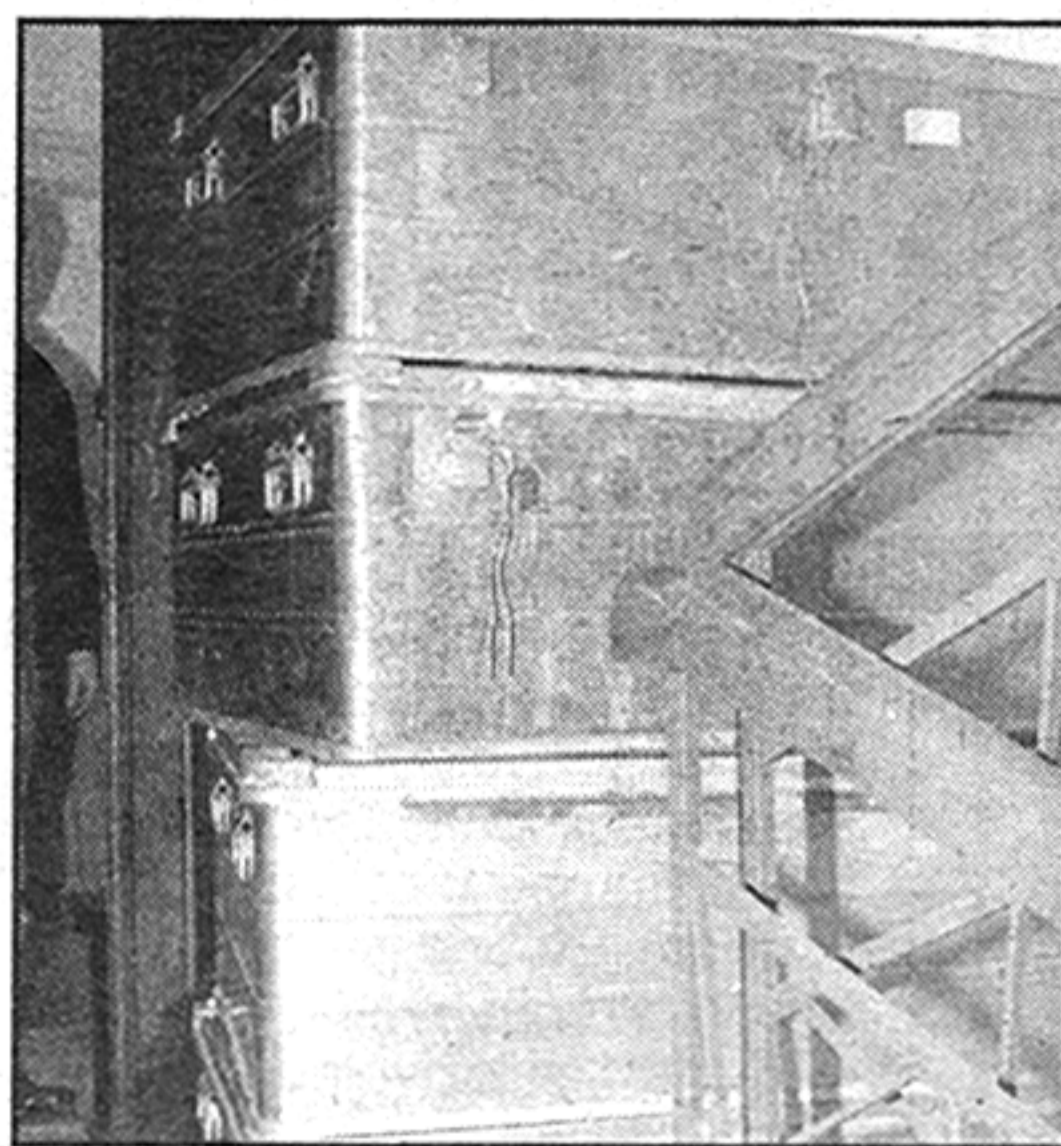
Slijede Krležini plakati njegovih predstava, kao i onih u kojima je nastupala Bela. Redaju se od 30-ih do 80-ih godina, od prve predstave »Vučjaka« u Osječkom kazalištu.

Najzanimljiviji dio Krležine privatnosti je u hodniku, u ormaru sa staklenim vratima. Tu su se našli zlatni sat, odijela, šeširi, kartonski podmetači za čaše, ali i štake te puška, vojnički karabin. Štakama se Krleža služio pod konac života, jer je bio težak i slabih nogu.

Među predmetima Krležine privatnosti su i pisma poznatih ljudi, Tita,

Kamin i stolac za ljuhanje u dnevnoj sobi

Sanduci u kojima se čuvala građa. Snimio: B. Rakasović

Vanište, Murtića, Mate Meštrovića i drugih. Zanimljivi su i njegovi portreti, radovi poznatih slikara, pokloni bračnom paru, a rađeni ugljenom, olovkom, ili pastelom. Osim pisma Krleži, tu su i njegovi autografi.

Na sačuvanim fotografijama je Krleža s Titom, na Brijunima, Vangi, za stolom igrajući šah. Tu su i fotografije s Ivom Andrićem, Enesom Čengićem, a posebno je naglašen Krležin put s Titom u Egipat i Sudan 1962. godine.

Teško je nabrojiti sve, ali spomenimo povelje, odlikovanja i plakete koje je dobivao vrlo često.

Svaka glumica, a to je bila i Bela Krleža, najdraže uspomene čuvala je s »dasaka koje život znače«. U njenim uspomenu su plakati njenih predstava i slike sa scene raznih kazališta, naročito Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu.

Uspomene su i pisma, molitvenici, drveni kazališni kofer, lepeza, te auto-

zaostavština, 20 godina nakon njegove smrti. To će biti pravi posao za sve Krležologe, znane i neznae.

Vratimo se još jednom u reprezentativni dio stana, prostora njihove privatnosti, gdje ćemo naći i gramofonske ploče koje je Krleža volio slušati.

Osim ozbiljne glazbe, Bramsa, Bethovena i drugih klasika, volio je kajkavske popevke i rado je slušao pjesme otpjevane na Krapinskim festivalima.

Još jednom izađimo na lođu, na koju je Krleža izlazio svako jutro i gledao na Markov trg i Crkvu svetog Marka.

Za sve sačuvano iz ostavštine Miroslava i Bele Krleža treba odati priznanje Muzeju grada Zagreba, a posebno kustosima, profesoru Slavku Šterku, čijom dobrotom smo mogli steći uvid u povratak Miroslava i Bele Krleža u kuću broj 23 na Krležinom Gvozdu.